

Een verkaveling aan de Dennenweg te Haacht

Archeologienota

A detailed historical map of the Hage region in the 17th century. The map shows a complex network of land parcels, roads, and place names. Key locations include Hage, Hage, and Hage. The map is oriented with North at the top. The Hage region is shown in the center, with various land parcels and roads. The map is a historical document, likely a cadastral map, showing the layout of the land and the names of the owners. The map is a historical document, likely a cadastral map, showing the layout of the land and the names of the owners. The map is a historical document, likely a cadastral map, showing the layout of the land and the names of the owners.

Colofon

Titel: Een verkaveling aan de Dennenweg te Haacht. Archeologienota.
Auteur: Elly N.A. Heirbaut & Vanessa Vandenbussche
Grafische illustraties/GIS: LAReS

Rapportnummer: LAReS-rapport 917

Projectleider/veldwerkleider: Elly N.A. Heirbaut
Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service
Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: juni/2024
Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

© LAReS bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LAReS bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel I. Verslag van resultaten

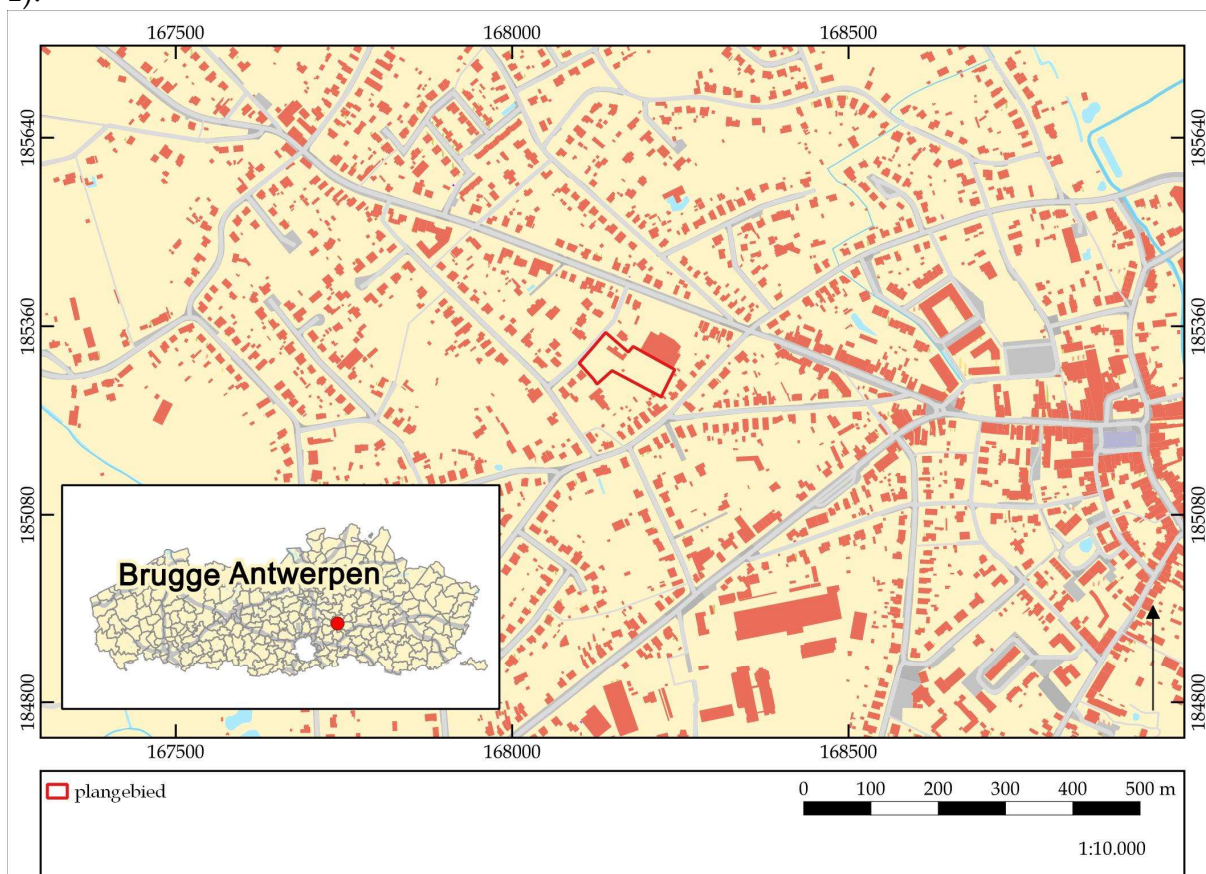
Inhoudstafel

1 INLEIDING	5
1.1 RANDVOORWAARDEN	6
1.2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	7
2 VRAAGSTELLINGEN	8
3 METHODIEK VAN HET ONDERZOEK	9
3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK	9
3.2 RAPPORTAGE EN AFBEELDINGEN	10
4 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANDE WERKZAAMHEDEN	11
4.1 BESTAANDE TOESTAND	11
4.2 NIEUWE TOESTAND	11
5 ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK	13
5.1 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	13
5.2 HISTORISCHE BRONNEN	13
5.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN	14
5.4 LUCHTFOTOGRAFIE	18
5.5 GEO(MORFO)LOGIE EN BODEM	20
5.5.1 DIGITAAL HOOGTEMODEL VLAANDEREN II	20
5.5.2 TERTIAIR GEOLOGISCHE KAART	21
5.5.3 QUARTAIR GEOLOGISCHE KAART	21
5.5.4 BODEMTYPE	23
5.5.5 POTENTIËLE BODEMEROSIE EN BODEMBEDEKKING	23
5.6 ARCHEOLOGISCHE BRONNEN	25
6 SYNTHESE	28
6.1 SAMENVATTING VAN DE ONDERZOEKSRÉSULTATEN EN BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	28
6.2 IMPACT VAN VROEGERE EN GEPLANDE WERKEN	28
6.3 POTENTIEBEPALING, KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL EN AANBEVELING	29
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	31
GERAADPLEEGDE WEBSITES	31
LIJST VAN FIGUREN	32

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen aan de Dennenweg te Haacht (gemeente Haacht, provincie Vlaams-Brabant). Het omvat één perceel met een totale oppervlakte van ca. 6.246 m². Binnen het terrein staat momenteel centraal een woning met een bijgebouw. De rest van het terrein is bebost.

De opdrachtgever plant het gebied te verkavelen in vier nieuwe loten, waarvan twee loten voor nieuwbouwwoningen en één dat uitgesloten wordt uit de vergunning (fig. 1).

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding van het plangebied.

©LARES

Het doel van het onderzoek is het verkrijgen van een archeologienota waarvan akte is genomen naar aanleiding van een omgevingsvergunningsaanvraag. Het onderzoek (projectcode 2024E273) werd uitgevoerd door twee archeologen, waarvan één erkend conform de Code van Goede Praktijk. Onderhavige archeologienota bestaat uit twee delen: een verslag van de resultaten van het vooronderzoek (deel I) en het daaruit voortvloeiende programma van maatregelen (deel II).

Het onderzoek omvat in de eerste plaats een bureauonderzoek. Hierbij wordt nagegaan welke mogelijke archeologische en cultuurhistorische waarden zich binnen het projectgebied bevinden. Op basis van de resultaten van dit bureauonderzoek wordt geëvalueerd in hoeverre er voldoende informatie voorhanden is om tot bovengenoemde doelstelling te komen, of dat er bijkomend vooronderzoek in een andere vorm (al dan niet met bodemingreep) noodzakelijk is.

Het verslag van de resultaten van het vooronderzoek omvat naast deze inleiding nog vijf hoofdstukken. In hoofdstuk 2 worden de vraagstellingen die voor dit onderzoek relevant zijn, opgesomd. Deze vraagstellingen zullen in hoofdstuk 6 beantwoord worden, in zoverre als mogelijk op basis van de resultaten van het vooronderzoek. De gehanteerde werkwijze en onderzoeksstrategie worden in hoofdstuk 3 beschreven. Hier wordt ook de gemaakte selectie inzake bronnen verantwoord (cf. de Code van Goede Praktijk, par. 12.5.2.1). De geplande werkzaamheden worden in hoofdstuk 4 beschreven. Hierbij is van groot belang dat duidelijk wordt in hoeverre de werken impact zullen hebben op het (eventueel aanwezige) bodemarchief. Hoofdstuk 5 vormt de weerslag van de resultaten van het bureauonderzoek (*assessment*), gebaseerd op een exhaustieve studie van het beschikbare kaartmateriaal, de historische en archeologische bronnen. In dit hoofdstuk wordt geëvalueerd wat de archeologische potentie van het plangebied is. In hoofdstuk 6 wordt een synthese gevormd op basis van het *assessment*, waarin de onderzoeksvragen beantwoord worden en wordt ook geïnformeerd over de eventuele kennisvermeerdering die het plangebied kan opleveren. Verder wordt nagegaan in hoeverre de eventuele archeologische en cultuurhistorische waarden aangetast kunnen/zullen worden door de geplande werkzaamheden. Het eerste deel wordt afgesloten met de bibliografie en bijlagen. Het tweede deel omvat een gemotiveerd advies omtrent het vervolgtraject (programma van maatregelen).

1.1 Randvoorwaarden

Het terrein is momenteel ontoegankelijk voor verder archeologisch vooronderzoek buiten het bureauonderzoek aangezien het terrein nog in gebruik is. Bovendien wordt het nu uitvoeren van verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem, zonder de zekerheid dat de omgevingsvergunning wordt verkregen, ervaren als een financieel risico. Het archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem zal bijgevolg in een uitgesteld traject worden uitgevoerd, dit om zowel logistieke als economische redenen.

1.2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Dennenweg, Haacht
Ligging	Dennenweg 24, 3150 Haacht
Kadastrale gegevens	Haacht, 1 ^e afdeling, sectie F, perceel 524M3
Bounding Box	X 168089.33985804368 168248.03278222427
	Y 185250.5788480212 185351.60685959397
Onderzoek	Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek
Projectcode	2024E273
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LAReS Vanessa Vandenbussche, LAReS
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162
Termijn	juni 2024
Geplande ingreep	verkavelen in vier loten waarvan drie tot de vergunning
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 6.246 m ²
Oppervlakte werken	ca. 1.657 m ²
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 / 5.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	zie paragraaf 1.1
Doelstelling	Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief en hoe hiermee dient omgegaan te worden.
Thesaurus	Archeologienota, bureauonderzoek, uitgesteld traject

2 Vraagstellingen

In het kader van dit bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord tracht te vinden.

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert de meeste informatie op? Welke onderzoeksstrategie moet toegepast worden in het uitgesteld traject?

3 Methodiek van het onderzoek

3.1 Onderzoeksmethodiek

Om na te gaan of er archeologische en cultuurhistorische waarden in het plangebied aanwezig zijn en om een antwoord te kunnen geven op de in hoofdstuk 2 geformuleerde vraagstellingen, is een bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn verschillende soorten bronnen geraadpleegd, die in hoofdstuk 5 besproken zullen worden (*assessment*). De meeste bronnen zijn online beschikbaar gesteld door de Vlaamse Overheid.

Om de fysische geografie van het projectgebied te onderzoeken zijn de bodemkaart, bodembedekkingskaart, erosiegevoeligheidskaart, tertiair geologische kaart en quartair geologische kaart geraadpleegd. Deze zijn online te raadplegen in de databases van Geopunt Vlaanderen (www.geopunt.be) en in de Databank Ondergrond Vlaanderen (www.dov.vlaanderen.be).

Om een beeld te krijgen van de historische (landschaps)ontwikkeling van het plangebied zijn de beschikbare historische en topografische kaarten geraadpleegd. De georeferende historische kaarten, dit zijn de kaart van Frickx (1712), de Villaretkaart (1745-1748), de kaart van de Ferraris (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841), de kadasterkaart van Popp (1842-1879) en de kaart van Vandermaelen (1846-1854), kunnen online geraadpleegd worden via het Geoportaal Onroerend Erfgoed (www.geo.onroenderfgoed.be).

De kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is voor dit gebied niet beschikbaar. Op dezelfde website zijn ook verschillende 20^e- en 21^e-eeuwse luchtfoto's te raadplegen. Daarnaast is gebruik gemaakt van ander historisch kaartmateriaal, o.a. uit de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, dat is in te zien via de website van Cartesius (www.cartesius.be). Voor de historische bronnen is gebruik gemaakt van de inventaris onroerend erfgoed en van schriftelijke bronnen. De combinatie van historische bronnen, historische kaarten, topografische kaarten en luchtfoto's zorgt ervoor dat de ontwikkeling van het projectgebied en de ruimere omgeving vanaf de 18^e eeuw tot het heden goed in beeld gebracht kan worden.

Om ook zicht te krijgen op de perioden vóór de 18^e eeuw is onderzocht of er zich in en/of nabij het plangebied archeologische resten in de ondergrond bevinden of reeds zijn onderzocht. Om dit te kunnen bepalen, zijn voornamelijk de online beschikbare gegevens geanalyseerd. Hierbij is in eerste instantie de database van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI; www.cai.onroenderfgoed.be) bevraagd. Hierbij moet opgemerkt worden dat de CAI niet volledig is en geen garantie biedt op de aanwezigheid van een eventuele archeologische site. Ook is www.inventaris.onroenderfgoed.be geraadpleegd voor het plangebied en de ruimere omgeving. Dit is verder in dit rapport verwerkt.

Naast het onderzoek naar de historische ontwikkeling van het gebied en de reeds gekarteerde archeologische vindplaatsen, dienen ook de geplande werkzaamheden en de (eventueel) hierbij horende verstoringen in kaart gebracht te worden. De beschrijvingen gebeuren op basis van de plannen en schetsen die de opdrachtgever ter

beschikking heeft gesteld (hoofdstuk 4). Hiertoe behoren de plannen van en informatie over de bestaande bebouwing (“bestaande toestand”) en de bouwtekeningen van het te realiseren project (“nieuwe toestand”).

Op basis van alle beschikbare gegevens is tenslotte een conclusie getrokken omtrent de kans op de aanwezigheid van archeologisch erfgoed met een groot potentieel tot kennisvermeerdering en de eventuele intactheid van een al dan niet aanwezige archeologische site (hoofdstuk 6). Hieruit vloeit een advies omtrent eventuele vervolgstappen die genomen moeten worden.

3.2 Rapportage en afbeeldingen

De indeling in hoofdstukken is reeds eerder beschreven. Wat betreft de afbeeldingen die in deze archeologienota zijn opgenomen, geldt dat zij alle zijn afgebeeld op klein formaat omwille van de opmaak van de tekst.

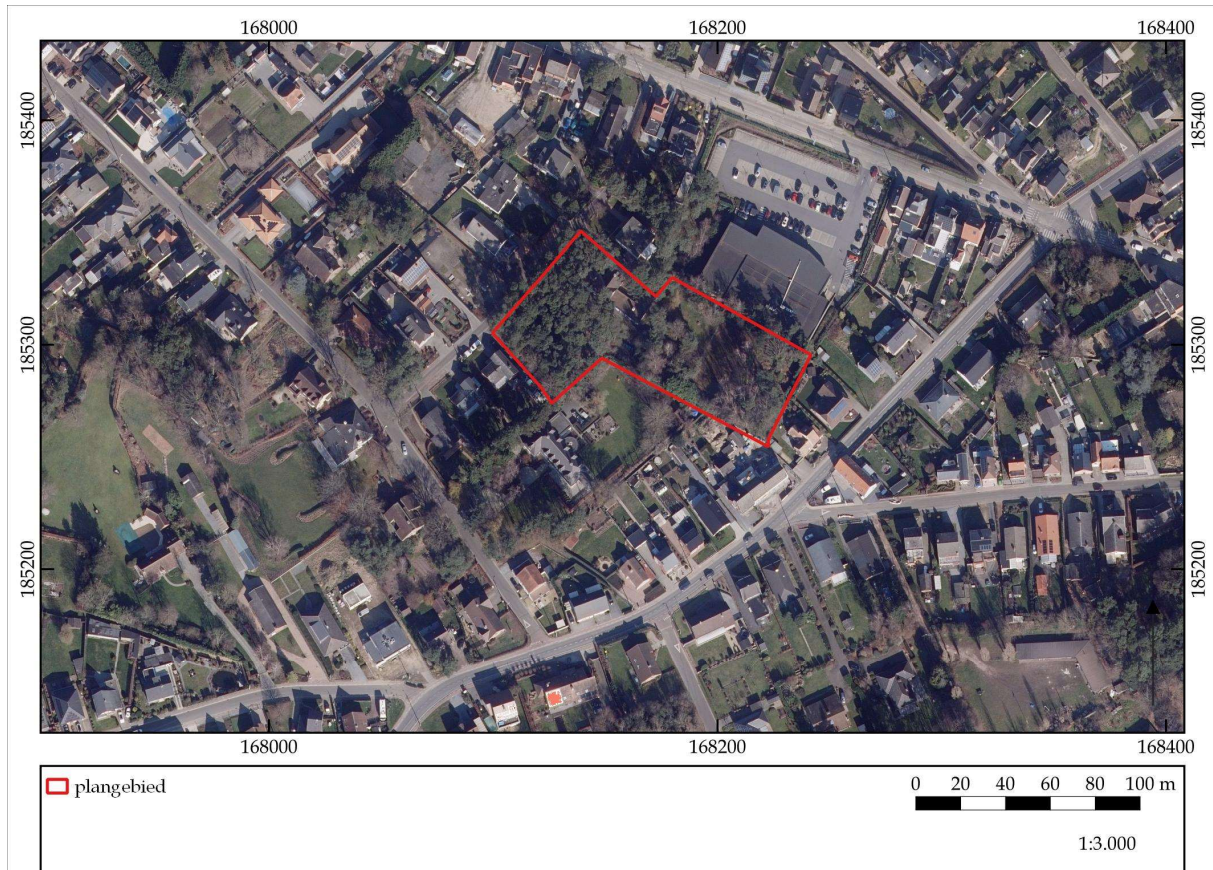
De kaarten die gemaakt zijn op basis van de beschikbare bodemkaarten, luchtfoto’s en CAI zijn zoveel mogelijk op eenzelfde schaal vervaardigd (zie ook figurenlijst). Omwille van de duidelijkheid (vb. situeren van het plangebied ten opzichte van de omringende omgeving) kan hiervan afgeweken zijn. Historische kaarten zijn op een andere schaal gemaakt om zo ook zicht te geven op een groter gebied, of juist in te zoomen op details.

De in deze archeologienota opgenomen informatie en plannen zijn vermeld met toezegging van de opdrachtgever.

4 Beschrijving van de geplande werkzaamheden

4.1 Bestaande toestand

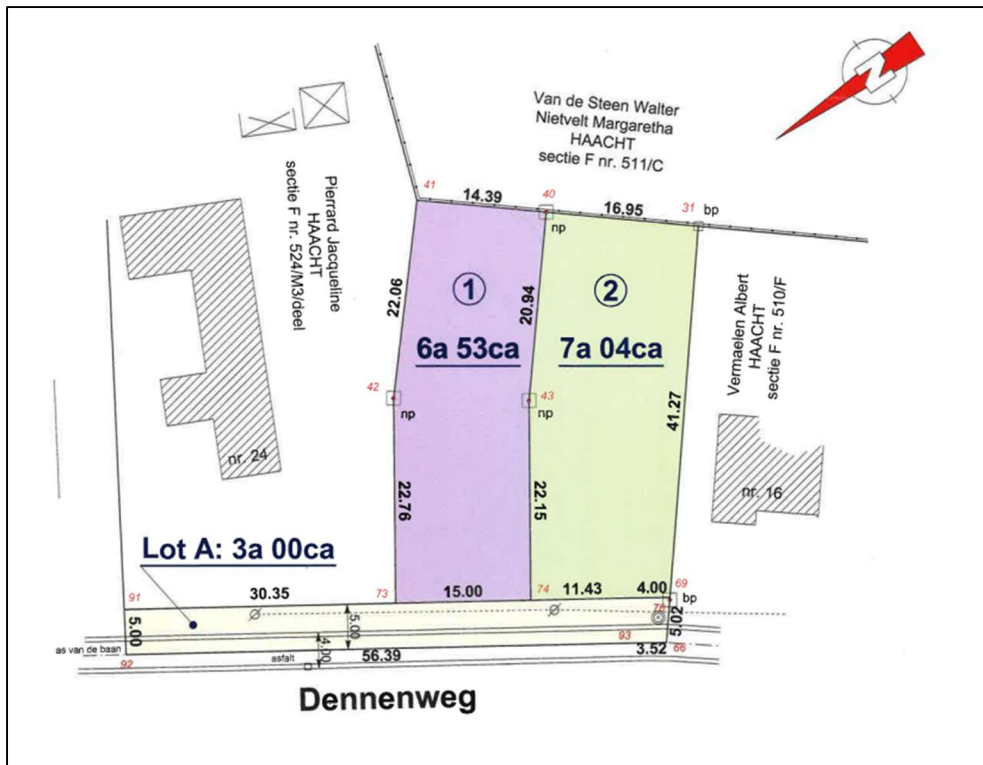
Het plangebied is gelegen aan de Dennenweg te Haacht. Het omvat één perceel met een totale oppervlakte van ca. 6.246 m². Binnen het terrein staat momenteel centraal een woning met een bijgebouw. De rest van het terrein is deels bebost.

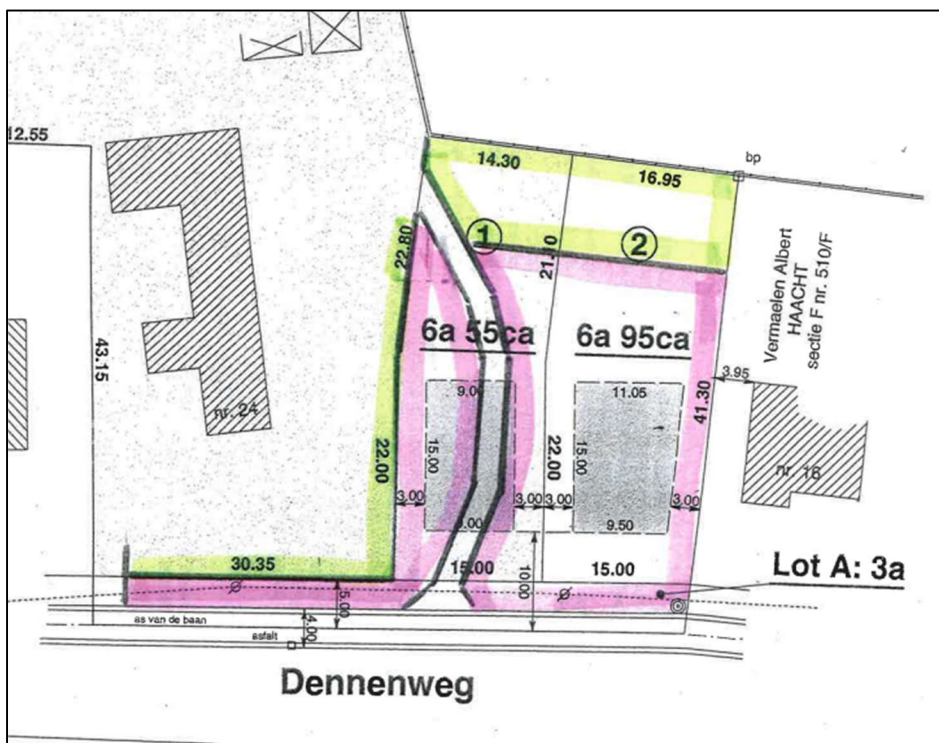
Figuur 2. Inplantingsplan bestaande toestand op de orthofoto.

4.2 Nieuwe toestand

De opdrachtgever plant de bestaande woning te behouden en het volledige plangebied te verkavelen in vier loten waarvan twee voor nieuwbouwwoningen, één dat uitgesloten wordt uit de verkaveling en een lot dat wordt afgestaan aan de gemeente (lot A) (fig. 3 en 4). Hiervoor wordt een deel van het bos ontbost en een deel behouden. Aangezien het om een verkavelingsproject gaat, zijn er nog geen bouwplannen beschikbaar van de toekomstige woningen. Bijgevolg dient er van een maximale verstoring van het bodemarchief uitgegaan te worden.

Figuur 3. Inplantingsplan nieuwe toestand.

Figuur 4. Deel behoud bos.

5 Archeologisch bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt verslag uitgebracht van het bureauonderzoek naar de archeologische en historische kennis over het plangebied (*assessment-rapport*). De hierbij gehanteerde methoden, technieken en criteria zijn beschreven in hoofdstuk 3.

5.1 Archeologische voorkennis

Er is nog geen archeologisch onderzoek in welke vorm dan ook uitgevoerd binnen de grenzen van het plangebied. Deze bureaustudie is met andere woorden het eerste onderzoek dat voor deze locatie wordt uitgevoerd. Buiten de grenzen van het plangebied zijn op verschillende locaties al archeologisch onderzoek uitgevoerd. Deze worden beschreven in paragraaf 5.6.

5.2 Historische bronnen

Voor het historisch onderzoek is gebruik gemaakt van de gegevens uit de inventaris onroerend erfgoed en heemkundige literatuur online.

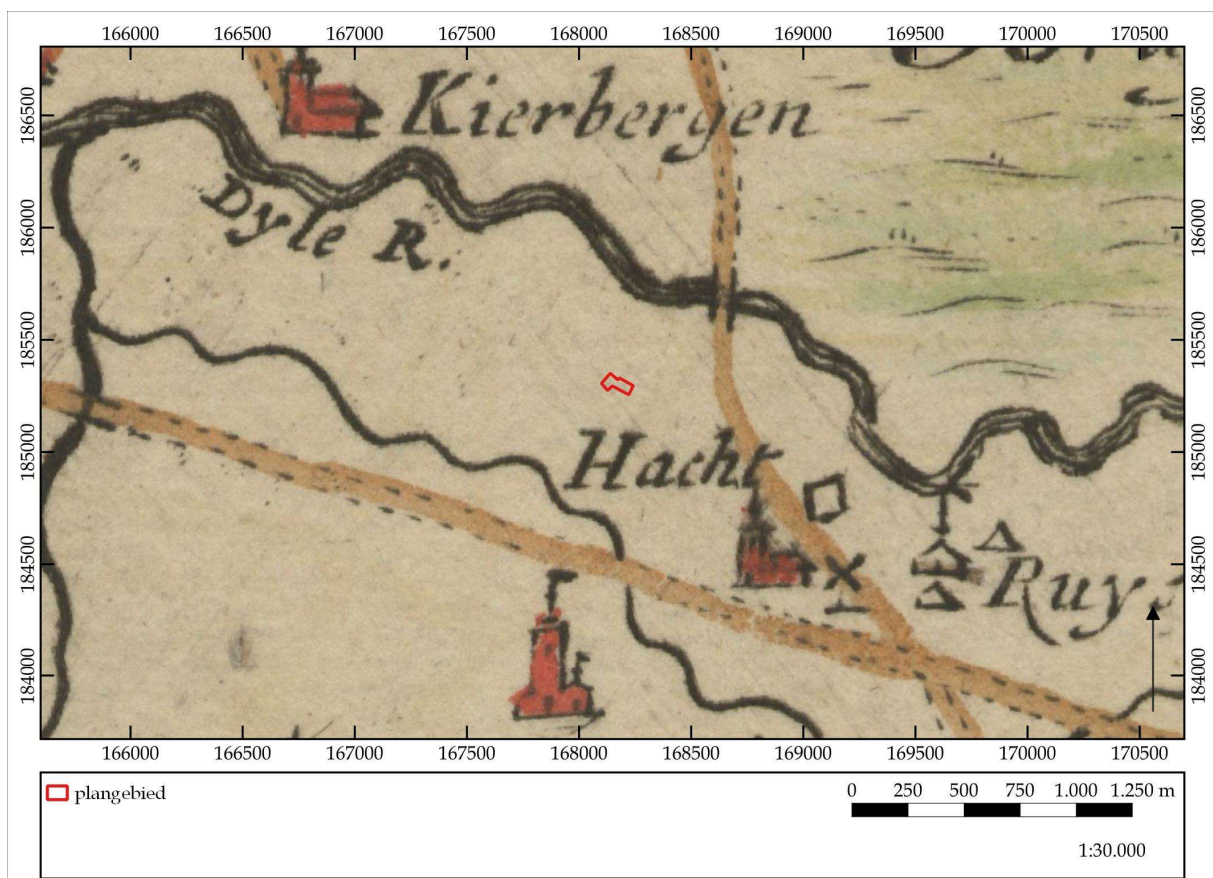
De naam "Haacht" werd voor het eerst gebruikt in een document uit de eerste helft van de 12^e eeuw en zou een plaats geweest zijn waar hagen groeiden. Een ander argument voor deze naamverklaring is dat als Haacht in het dialect van de wijde regio wordt uitgesproken, namelijk "Hoght", krijgt men het dialect woord voor haag. Dit lijkt niet geheel onlogisch aangezien een groot deel van deze gemeente tot in de middeleeuwen met bos en heide begroeid was. Haacht ontstond langsheen de oude verbindingsweg tussen Leuven en Lier. De voorgeschiedenis is redelijk goed gedocumenteerd. Enkele silexstenen nabij het Kruineikeveld en de Keiberg wijzen op menselijke activiteit tijdens de steentijd. Er werd vastgesteld dat er 1500 jaar vóór Christus op systematische wijze graangewassen werden geteeld en archeologische vondsten getuigen van bewoning tijdens de eerste eeuwen na Christus. Ook zijn er aanwijzingen voor een Romeinse nederzetting of villa op het grondgebied van Tildonk. Het dorp van Haacht zelf zou pas ontstaan zijn in de volle middeleeuwen dit door de aanwezigheid van een dries en een kleine kouter. In de 12^e eeuw behoorde Haacht samen met Wakkerzele en Tremelo tot de Sint-Jan-de-Doperparochie van Werchter. Door de toename in aantal inwoners scheurden al deze parochies tot individuele zelfstandige parochies, waarbij de parochie van Haacht tussen 20 januari en 10 februari 1231 zelfstandig werd. De Dijle zorgde voor een natuurlijke scheiding tussen Keerbergen en Haacht. Het bestuur zelf beruste op de ridders van Rotselaar. Hierna verschoof het bestuur over verschillende grootmachten waaronder de familie van Croÿ. Gedurende de 16^e en 17^e eeuw veroorzaakten de godsdienstoorlogen een grote ontvolking. Tijdens de beginperiode van WO I was Haacht het toneel van gevechten tussen Belgische en Duitse troepen. Haacht werd tijdens het Interbellum opgenomen in de KW-linie en ook de Antitankgracht van Haacht werd in die periode gegraven.¹

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13551>; <https://www.haacht.be/korte-geschiedenis>

5.3 Cartografische bronnen

Voor dit gedeelte van het onderzoek zijn de kaarten van Frickx, van Villaret, van de graaf De Ferraris, de Atlas der Buurtwegen, de Poppkaart en de Vandermaelenkaart gebruikt. De topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is voor dit plangebied niet beschikbaar.² Er zijn in dit kader ook recente topografische kaarten ook bekeken.

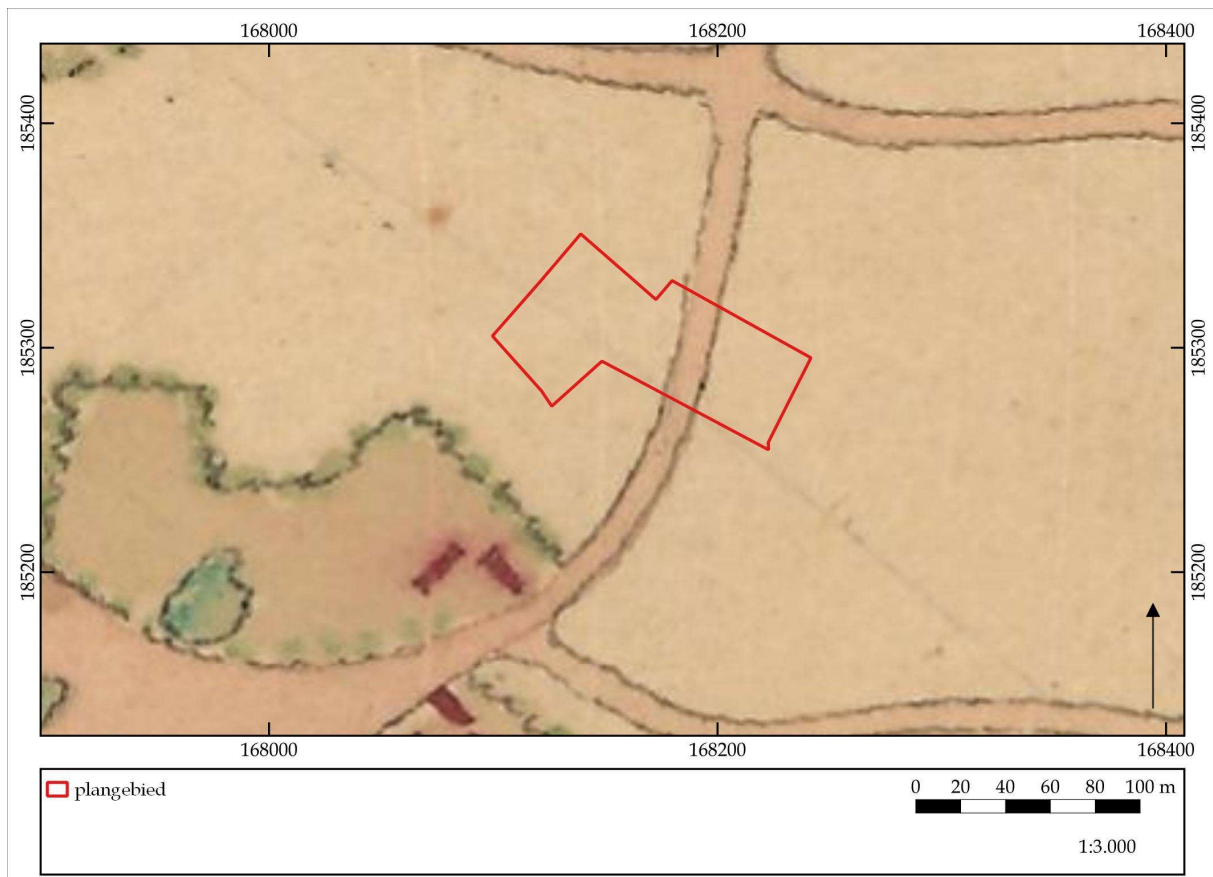
Het plangebied ligt ten noordwesten van de historische dorpskern van Haacht aan de Kleine Nete. Als algemeen referentiekader lijkt de Frickxkaart (fig. 5) echter moeilijk als alleenstaand cartografisch document leesbaar. De kaart is te algemeen om er duidelijke informatie over het plangebied uit af te leiden. Daarenboven kan de kaart niet goed georefereneerd worden.

Figuur 5. Uitsnede uit de Frickxkaart (1712). ©LARES

De Villaretkaart (1745-1748) is op deze locatie alvast duidelijk en gedetailleerd te plaatsen (fig. 6). Het is onbebouwd en een weg doorkruist het plangebied van noord naar zuid.

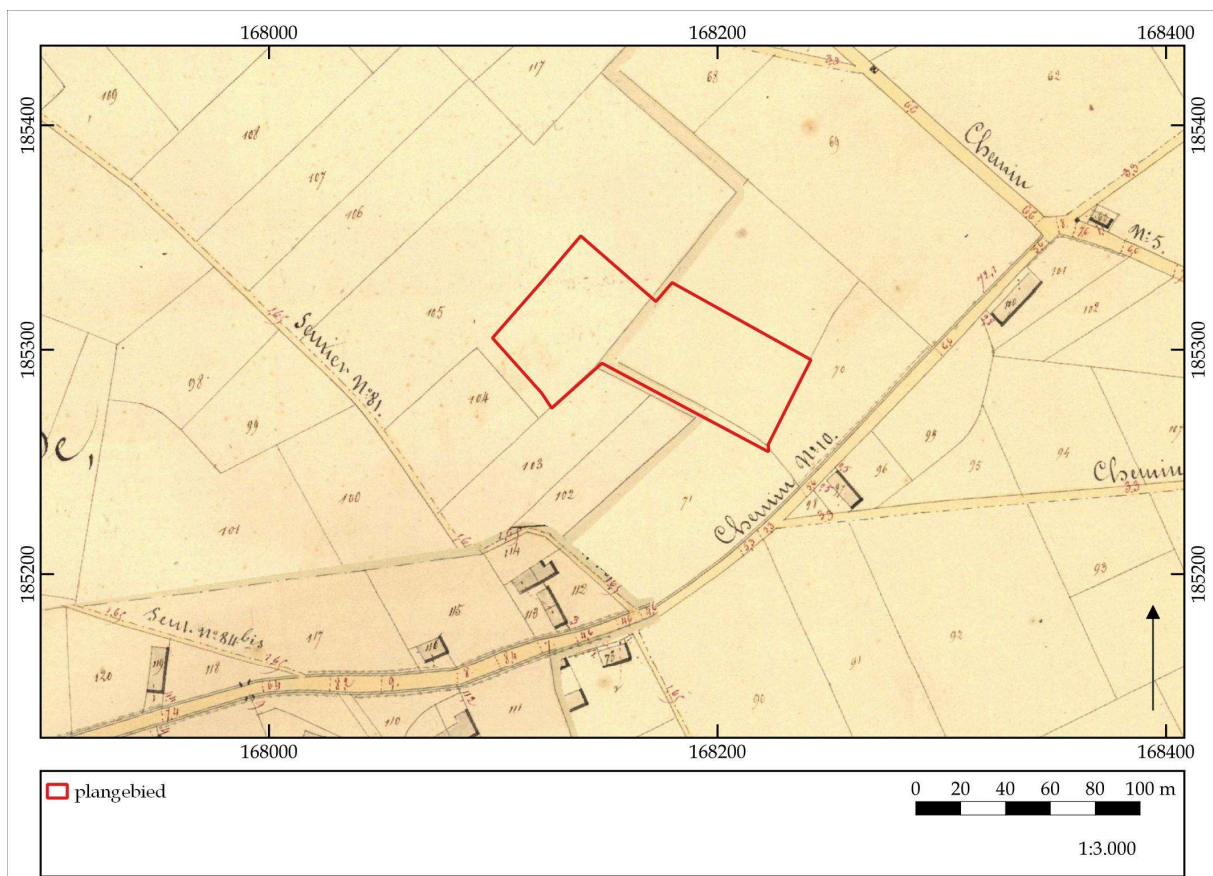
² Alle gebruikte kaarten en luchtfoto's kunnen online geraadpleegd worden op <http://www.geopunt.be>. Dit zal niet elke keer herhaald worden bij de desbetreffende kaartbeschrijving.

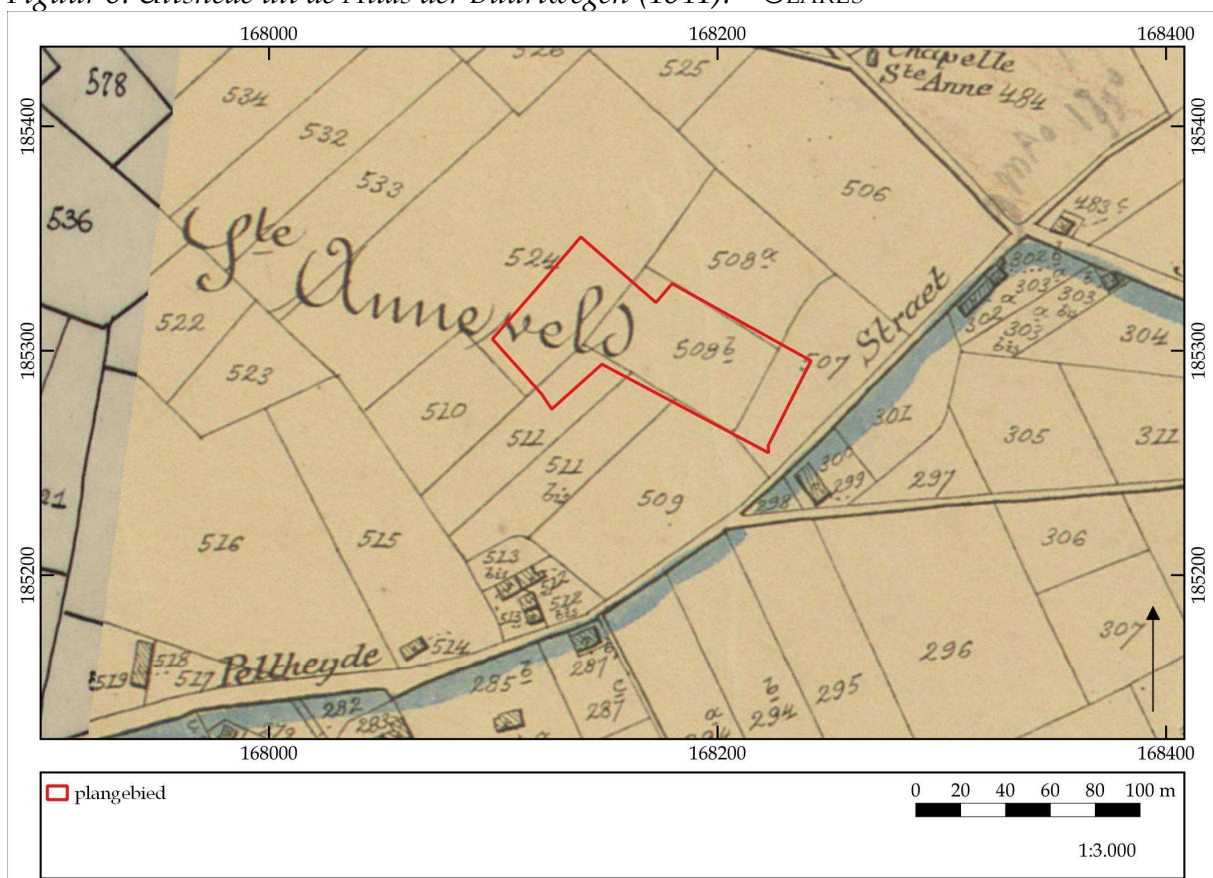
Figuur 6. Uitsnede uit de Villaretkaart (1745-1748). ©LARES

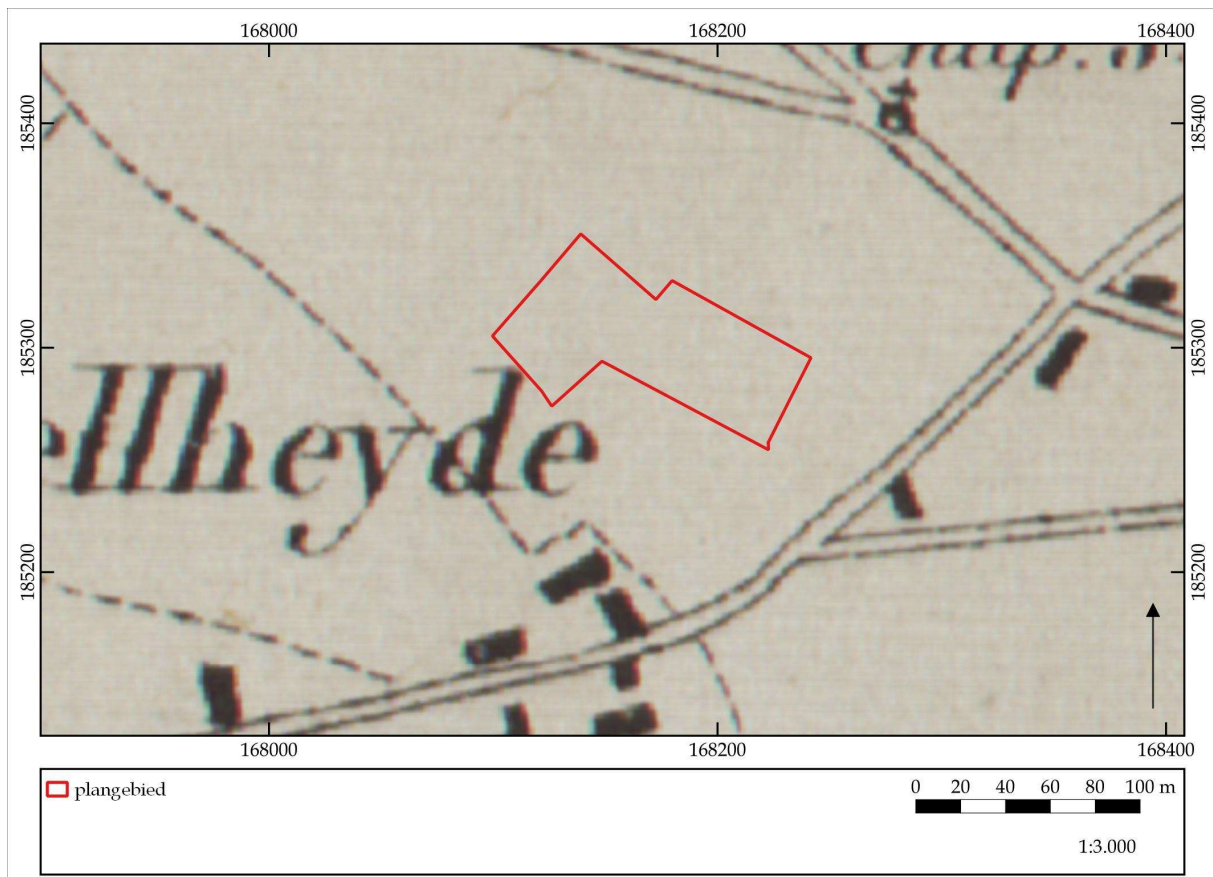
Figuur 7. Uitsnede uit de Ferrariskaart (1771-1778). ©LARES

Figuur 8. Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (1841). ©LARES

Figuur 9. Uitsnede uit de kadasterkaart van Popp (1842-1879). ©LARES

Figuur 10. Uitsnede uit de Vandermaelenkaart (1846-1854). ©LARES

De Ferrariskaart (1771-1778) toont opnieuw een onbebouwd plangebied. Het terrein is in gebruik als akkerland. De weg van de Villaretkaart ligt nu ten zuidoosten van het plangebied. Er zijn geen natuurlijke waterlopen in de nabije omgeving aanwezig. Ongeveer driekwart eeuw later worden de kaarten van de Atlas der Buurtwegen (1841) gemaakt (fig. 8). Daarop is eenzelfde situatie als op de Ferrariskaart te zien. Nauw aansluitend bij de Atlas der Buurtwegen is de kadasterkaart van Popp (1842-1879) (fig. 9). Deze toont een gelijkaardig beeld als de voorgaande historische kaarten. Het terrein is op dat moment onbebouwd. Nabij stroomt nu wel een waterloop. Het toponiem Anneveld wordt nabij het plangebied weergegeven. De Vandermaelenkaart (1846-1854) vertoont geen wezenlijk ander beeld dan de Atlas der Buurtwegen of het Poppkadaster (fig. 10). Het plangebied is hierbij nog steeds gelegen buiten de toenmalige bewoningskern van Haacht. Het is onbebouwd en in gebruik als akkerland.

De hierboven besproken historische kaarten tonen een hoge mate van continuïteit in en rond het plangebied vanaf de tweede helft van de 18^e eeuw tot het einde van de 19^e eeuw. Elke historische kaart karteert geen bebouwing binnen het plangebied en is in gebruik als akkerland.

Afsluitend zijn nog enkele topografische kaarten bekeken. Door de grote continuïteit binnen het plangebied en de hoge tijdsresolutie van de verschillende beschikbare

topografische kaarten werd ervoor gekozen hier geen te bespreken.³ De gehele reeks aan topografische kaarten toont immers steeds opnieuw hetzelfde karakter voor het plangebied.

5.4 Luchtfotografie

Ter aanvulling van de 18^e- tot 20^e-eeuwse historische kaarten zijn ook recentere luchtfoto's uit verschillende jaartallen bekeken. De luchtfoto uit 1971 (fig. 11) is zeer grofkorrelig maar toont wel aan dat het plangebied in het westen bebouwd is. De rest van het terrein is bebost en bestaat uit grasland. De situatie op de luchtfoto uit 1979-1990 (fig. 12) sluit hier bij aan. De bebouwing is nu beter te zien. Het gaat om een woning met bijgebouw. De recente luchtfoto uit 2024 (fig. 13) toont nog steeds hetzelfde beeld. In het westen staat er bebouwing op het terrein terwijl het overige gedeelte in gebruik is als bos en gras.

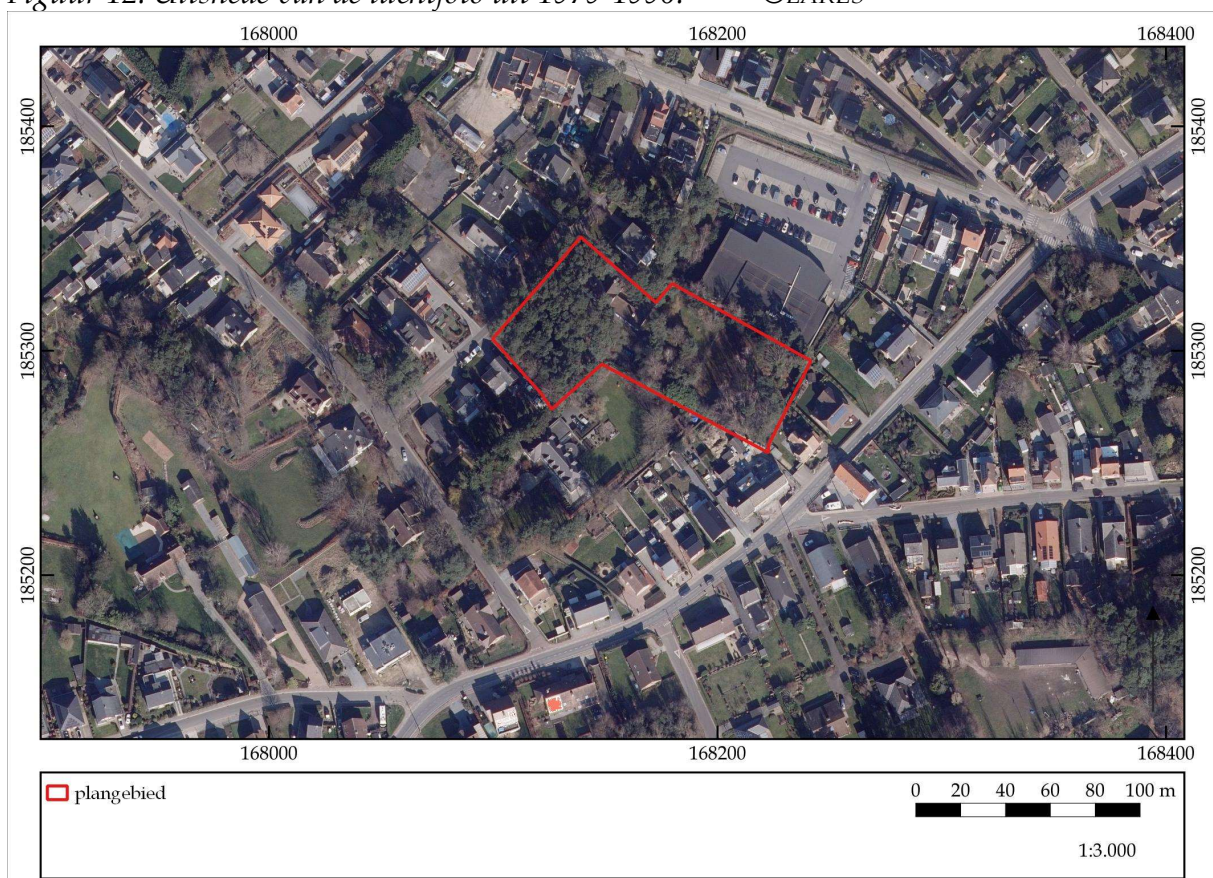

Figuur 11. Uitsnede van de luchtfoto uit 1971. ©LARES

³ Voor het meest complete overzicht aan georeferende topokaarten voor het plangebied zie www.cartesius.be.

Figuur 12. Uitsnede van de luchtfoto uit 1979-1990. ©LARES

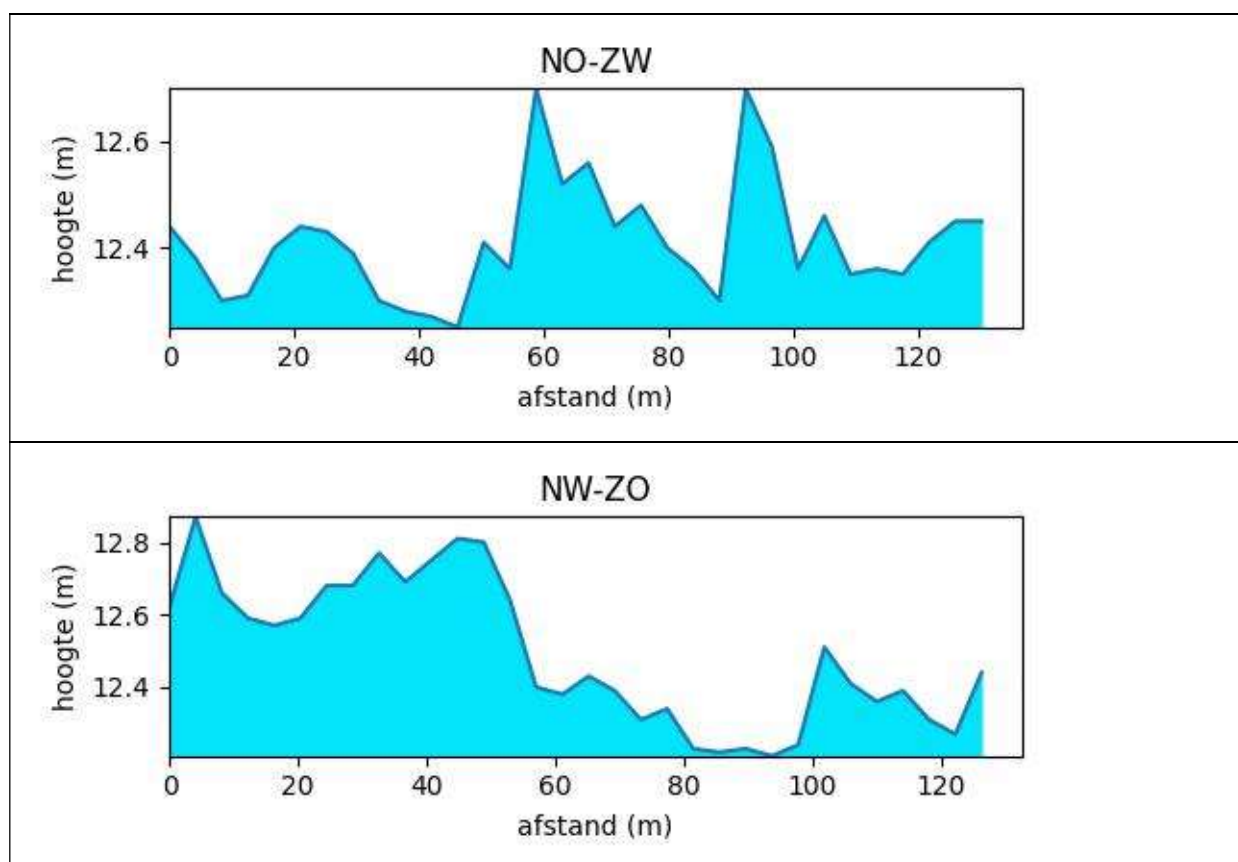

Figuur 13. Uitsnede van de meest recente luchtfoto. ©LARES

5.5 Geo(morfo)logie en bodem

Om de geomorfologie en de bodemopbouw van het plangebied te bestuderen, zijn de bodemkaart van Vlaanderen, de potentiële bodemerosiekaart, de bodembedekkingskaart en de tertiair en quartair geologische kaarten gebruikt.⁴ Om te kijken hoe de landschappelijke hoogteligging van het plangebied is ten opzichte van een grotere omgeving en de relatie van het plangebied tot beek- en riviervalleien zich verhoudt is het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II bestudeerd.

Het plangebied is vrij vlak met een hoogte van 12,4 m +TAW tot een hoogte van 12,6 m +TAW. Er zijn geen nabije waterlopen aanwezig (fig. 14a).

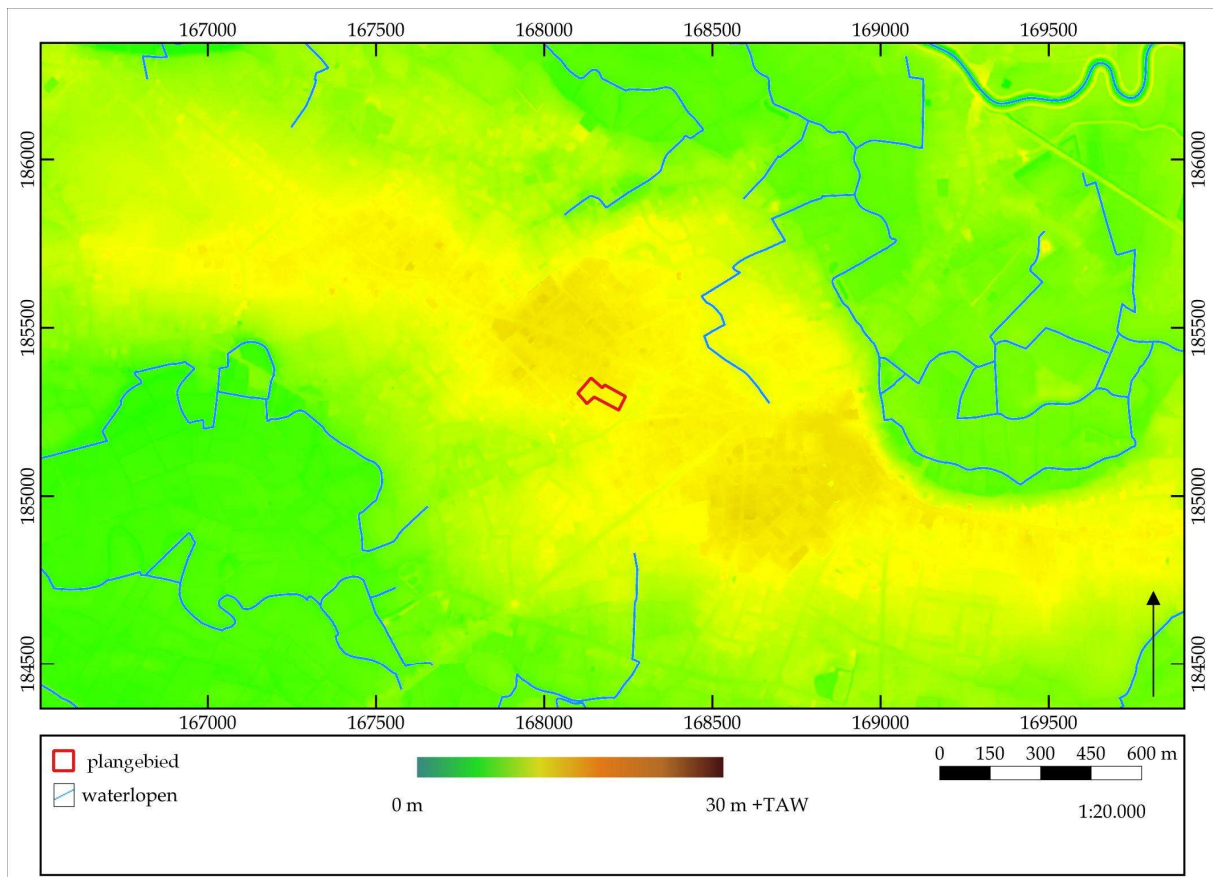

Figuur 14a. Terreindoorsnede.

5.5.1 Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II

Het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (fig. 14b) wijst hetzelfde uit. Net zoals ook uit de historische kaarten bleek, blijkt hieruit dat het plangebied niet gelegen is aan een waterloop. Het heeft een vlak gebied met een hoogte van 12,5 m +TAW. Het is gelegen op een dekzandheuvel.

⁴ Alle bodemkaarten kunnen gevonden worden op www.dov.vlaanderen.be.

Figuur 14b. Hoogteligging op het digitaal hoogtemodel Vlaanderen II. ©LARES

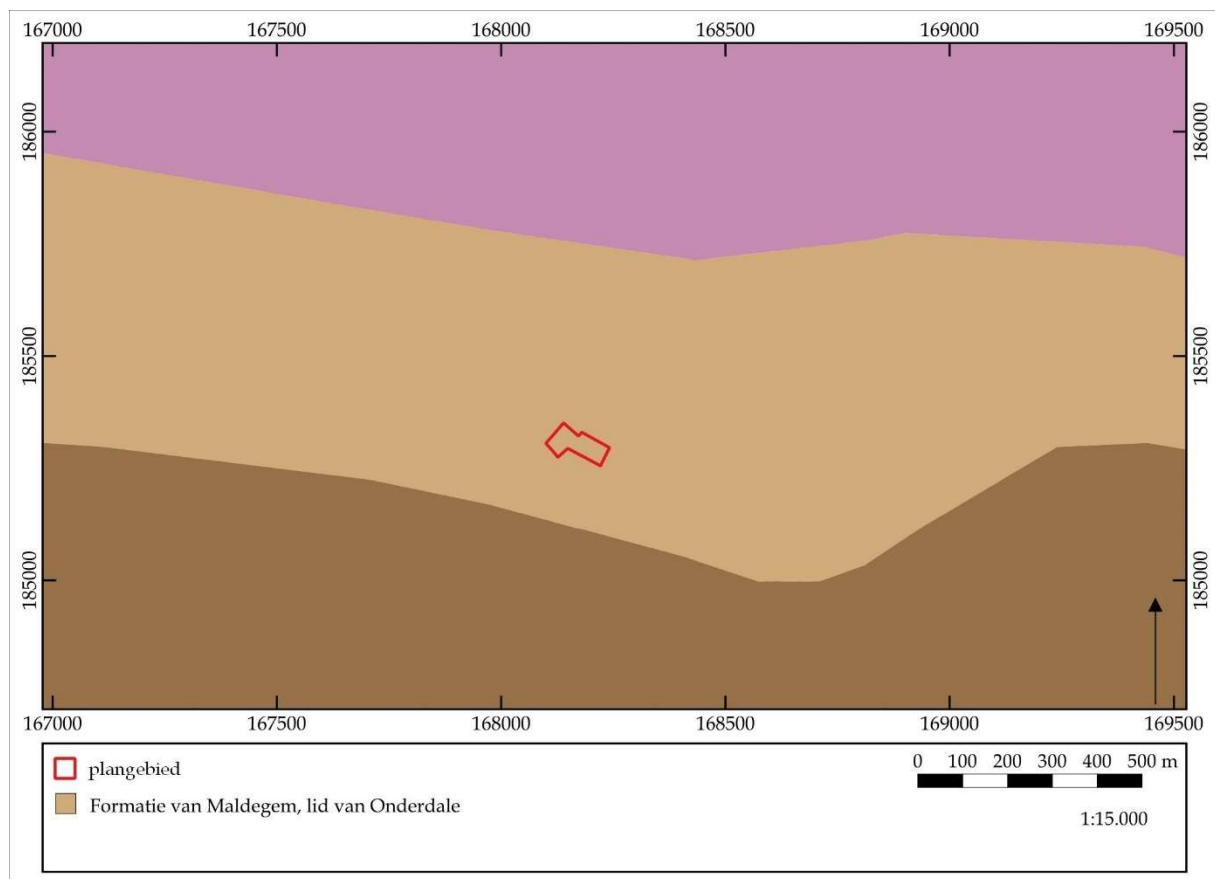
5.5.2 Tertiair geologische kaart

Op de tertiair geologische kaart (fig. 15) ligt het plangebied op een ondergrond dat benoemd wordt als de Formatie van Maldegem en meer specifiek het lid van Onderdale. Deze sedimenten bestaan uit donker grijs tot donker groen fijn zand. Het is glimmer -en glauconiethoudend. Verder komen pyrietconcreties voor.

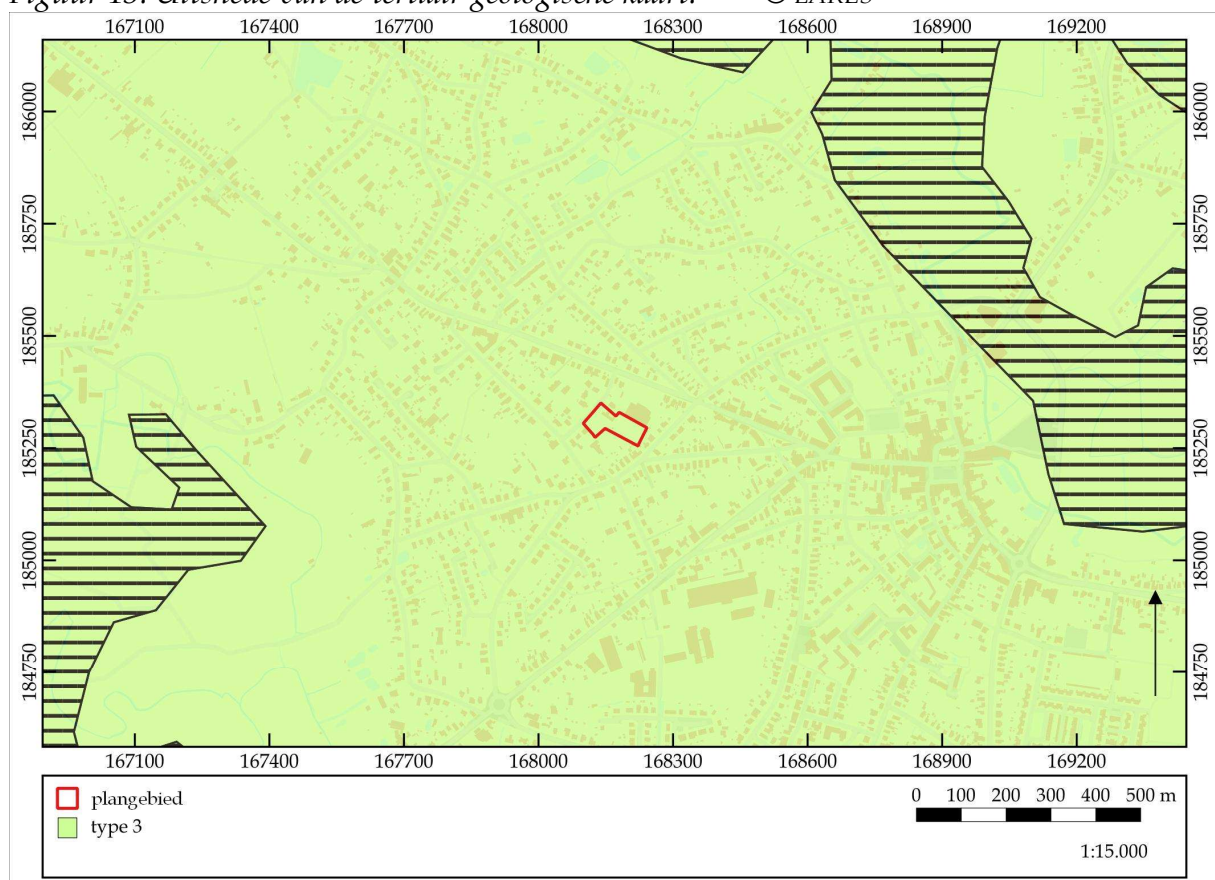
5.5.3 Quartair geologische kaart

Op de quartair geologische kaart (fig. 16) wordt aangegeven dat in het plangebied geen holocene en/of tardiglaciale fluviatiele afzettingen bovenop de pleistocene sequentie voorkomen (type 3).⁵ De basis van de quartairgeologische sequentie wordt gevormd door hellingsafzettingen en fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan.

⁵ www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be.

Figuur 15. Uitsnede van de tertiair geologische kaart. © LARES

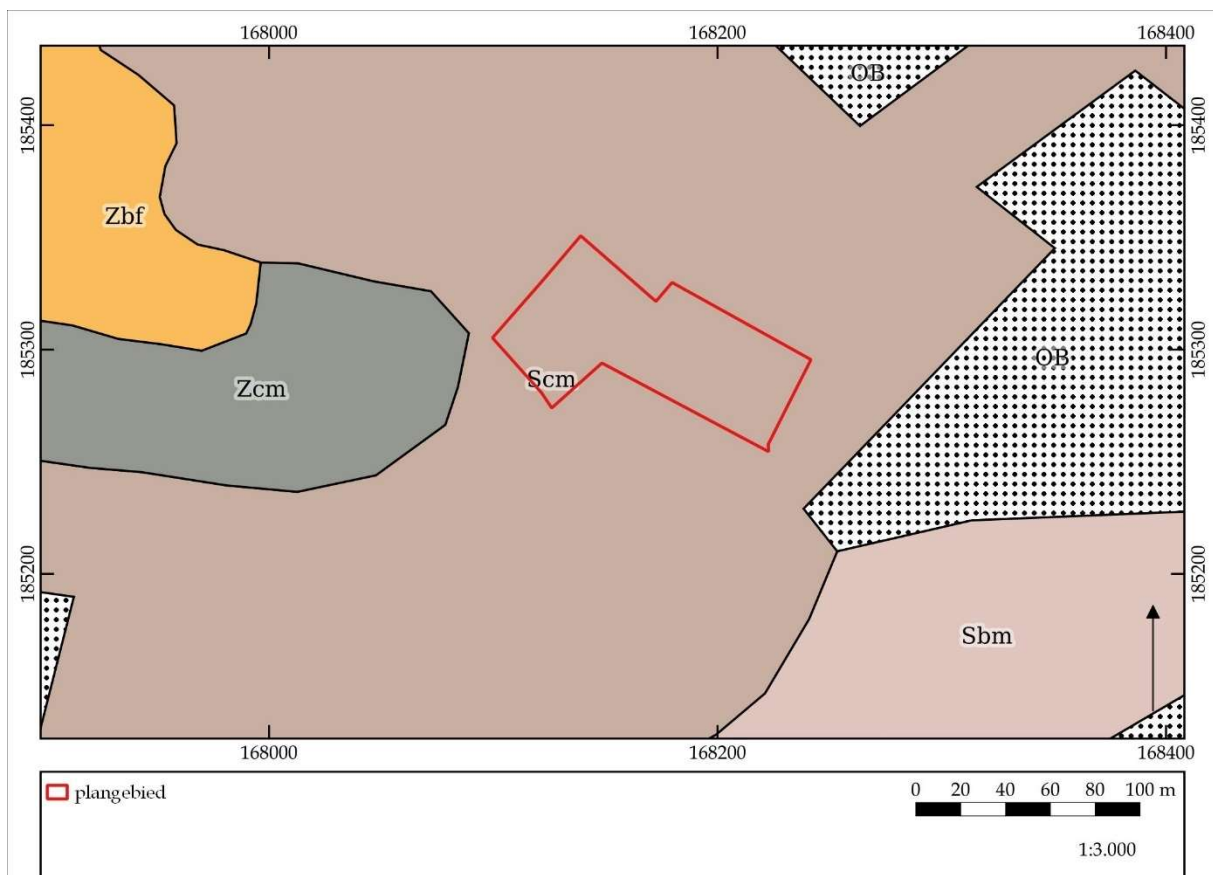

Figuur 16. Uitsnede van de quartair geologische kaart. © LARES

5.5.4 Bodemtype

Op de bodemkaart van Vlaanderen (fig. 17) blijkt dat er binnen het plangebied drie verschillende bodemtypen voorkomen.

Het eerste bodemtype betreft een Scm-bodem. Dit zijn matig droge (c) lemig zandbodems (S) met een dikke antropogene humus A-horizont (m). Deze plaggenbodems bevatten een meer dan 60 cm dikke A-horizont en is donker bruin/grijs en kan onderverdeeld worden in twee subhorizonten, namelijk een Ap-horizont van 25-30 cm met 2-2,5% humus en een 30-35 cm Ap-horizont met 1,2% humus. Onder deze A-horizont is een verbrokkelde podzol B-horizont gelegen. Tussen 60-90 cm komen roestverschijnselen voor. Deze bodems komen veelal voor onder boomgaarden of weide.

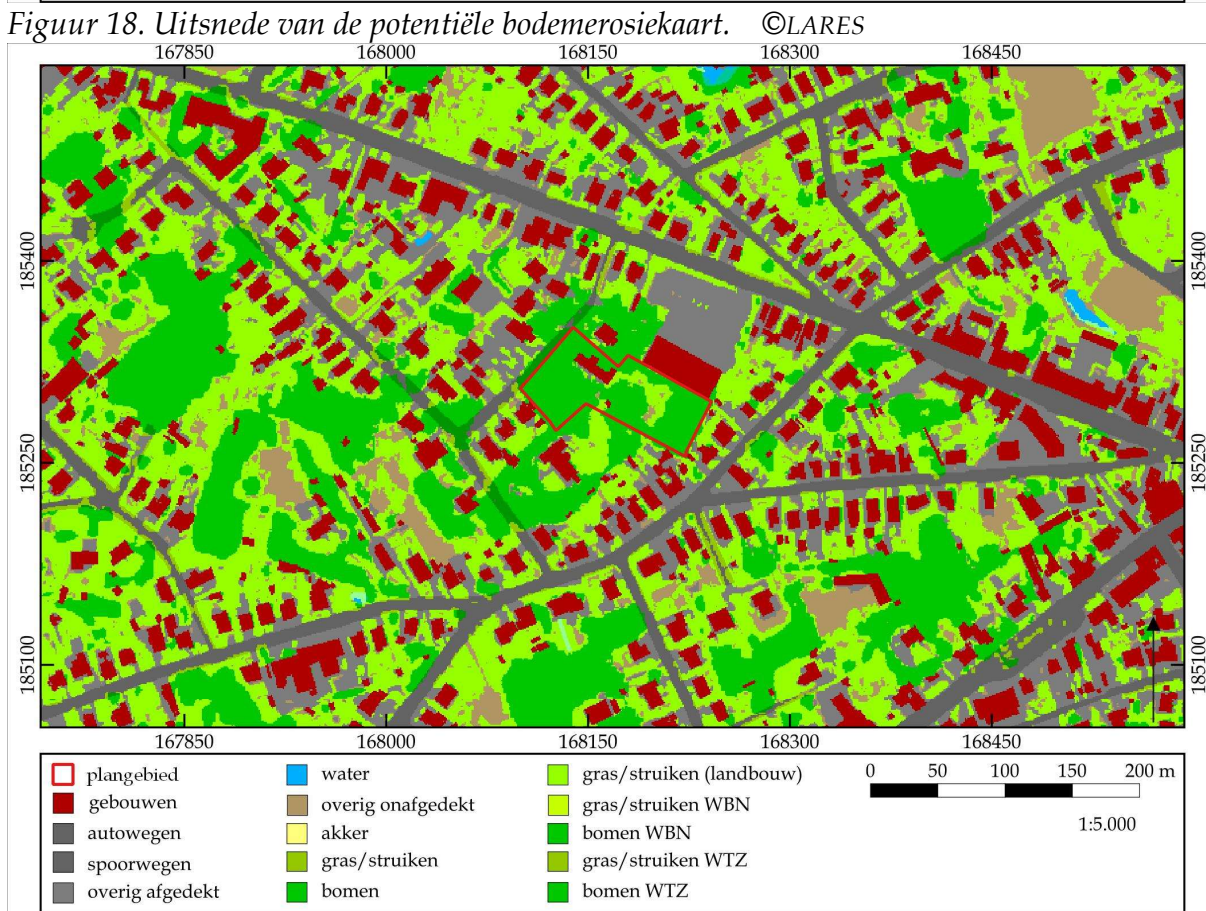

Figuur 17. Uitsnede van de bodemkaart. ©LARES

5.5.5 Potentiële bodemerosie en bodembedekking

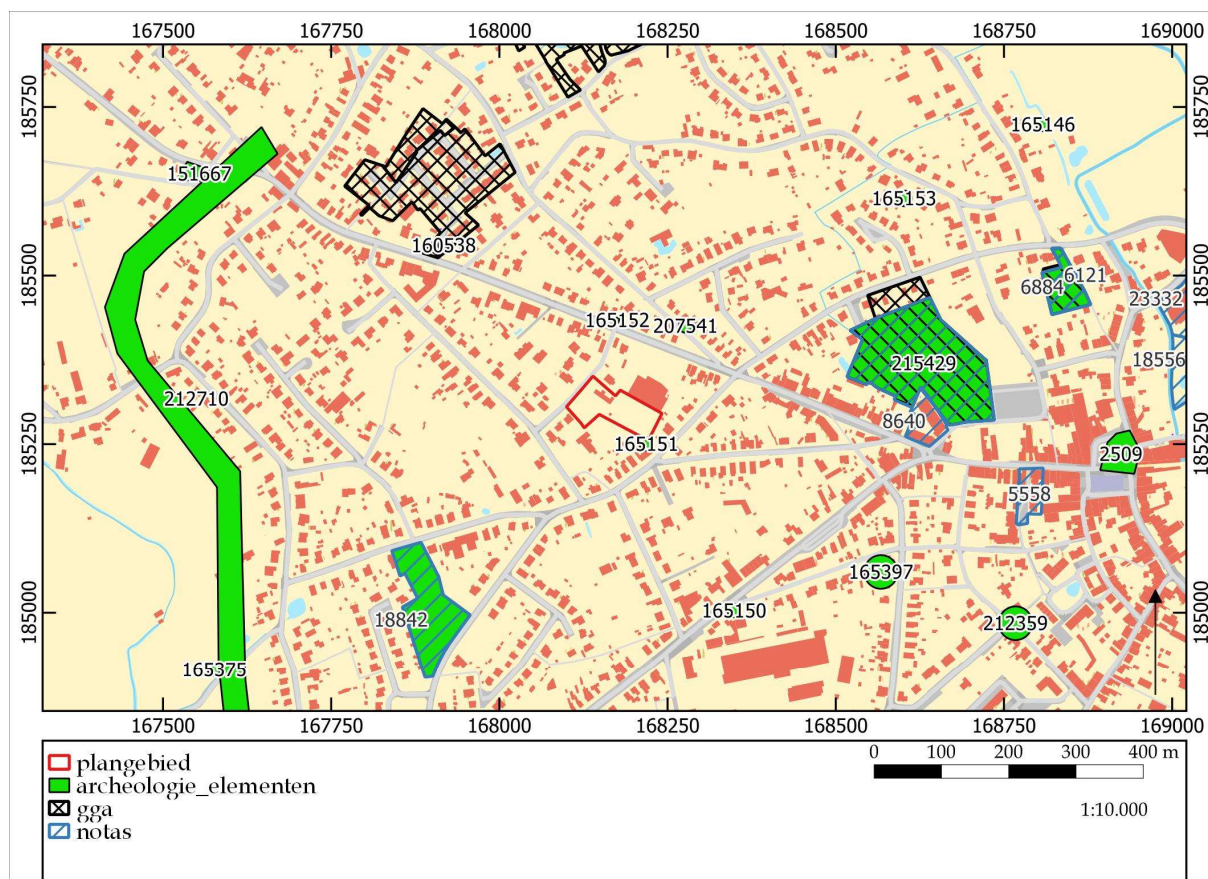
De potentiële bodemerosiekaart per perceel (fig. 18) geeft geen verdere informatie over het plangebied zelf.

Uit de bodembedekkingskaart (1 m resolutie) (fig. 19) blijkt een situatie die grotendeels overeenkomt met de huidige werkelijkheid, zoals hierboven reeds uitgebreid beschreven.

5.6 Archeologische bronnen

De CAI is weliswaar niet compleet, maar binnen het plangebied zijn alvast geen archeologische waarden aangetroffen (fig. 20).⁶ In de bredere omgeving beschikken we over enige informatie. Niet alle waarden zullen hieronder worden opgesomd, alleen diegene op relatief korte afstand van het plangebied.

Figuur 20. Overzicht van de waarden uit de CAI. ©OE/LARES

Centraal Archeologische Inventaris:

METAALTIJDEN:

- **CAI ID 982711:** Langerheide, Haacht. Aardewerk afkomstig van een meerperiodesite uit de metaaltijden.
- **CAI ID 160538:** Gerzevien, Haacht. Een onduidelijk afgelijnde kuil met zes fragmenten handgevormd aardewerk uit de late bronstijd-ijzertijd.

ROMEINSE TIJD:

- **CAI ID 982711:** Langerheide, Haacht. Aardewerk afkomstig van een meerperiodesite uit de Romeinse tijd.
- **CAI ID 160538:** Gerzevien, Haacht. Een kuil met één scherf handgevormd

⁶ Voor alle waarden die in deze tekst zijn opgenomen, geldt dat de CAI is geraadpleegd 31 mei 2024 (<https://cai.onroerenderfgoed.be>). Per genoemde waarde zal dit niet meer herhaald worden. Hetzelfde geldt voor de inventaris van het onroerend erfgoed.

dunwandig zoutaardewerk.

- **CAI ID 215429:** Zoellaan, Haacht. Tijdens een vooronderzoek met ingreep in de bodem is een meloenkraal in glas of emaille uit de Romeinse tijd tot vroege middeleeuwen gevonden.

MIDDELEEUWEN:

- **CAI ID 982711:** Langerheide, Haacht. Aardewerk afkomstig van een meerperiodesite uit de middeleeuwen.
- **CAI ID 2509:** Sint-Rimigiuskerk, Haacht. Een kerk uit de late middeleeuwen.

NIEUWE TIJD:

- **CAI ID 151667:** Sint-Adrianuskapel, Haacht. Een omgrachte kapel uit de 16^e eeuw.
- **CAI ID 207541:** Sint-Annakapel, Haacht. Een kapel uit de 18^e eeuw.
- **CAI ID 212359:** Kapel Notre Dame, Haacht. Een kapel uit de 18^e eeuw.
- **CAI ID 165397:** Windmolen, Haacht. Een molen uit de 18^e eeuw.

NIEUWSTE TIJD:

- **CAI ID 212710:** Bruggenhoofd, Haacht. Een Belgische linie bij de aanval 'Over de Vaart' op 11 september 1914.
- **CAI ID 165375:** Bunker C 27, Haacht. Een bunker van de KW-linie (commando 1^e lijn).
- **CAI ID 165152:** Bunker Ha 3, Haacht. Een bunker van de KW-linie (verdediging antitankcentrum) uit WOII
- **CAI ID 165151:** Bunker Ha 4, Haacht. Een bunker van de KW-linie (verdediging antitankcentrum) uit WOII.
- **CAI ID 165150:** Bunker Ha 5, Haacht. Een bunker van de KW-linie (verdediging antitankcentrum) uit WOII.
- **CAI ID 165153:** Bunker Ha 2, Haacht. Een bunker van de KW-linie (verdediging antitankcentrum) uit WOII.
- **CAI ID 165146:** Bunker Ha 1, Haacht. Een bunker van de KW-linie (verdediging antitankcentrum) uit WOII.

Voor het terrein zelf zijn er geen directe aanwijzingen gevonden voor resten uit de wereldoorlogen. Dit betekent niet dat zij niet gevonden kunnen worden.

Overige inventarissen:

Voor de vermelding van overige inventarissen hebben we ons beperkt tot wat er op korte afstand van het plangebied aanwezig is.

- **ID 18842:** Haacht, Zoellaan-Langerheide: uit het proefsleuvenonderzoek zijn verschillende sporen aangetroffen uit de metaaltijden tot en met de middeleeuwen. Een opgraving is geadviseerd.⁷

⁷ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/18842>

- **ID 260:** Haacht, Zoellaan: uit het bureauonderzoek blijkt dat de bodem reeds verstoord is. Het terrein is vrijgegeven.⁸
- **ID 8640:** Haacht, Rijmenamsesteenweg-Klapgat: uit het bureauonderzoek blijkt dat de bodem reeds verstoord is. Het terrein is vrijgegeven.⁹
- **ID 5558:** Haacht, Molenveld: uit het bureauonderzoek blijkt dat de bodem reeds verstoord is. Het terrein is vrijgegeven.¹⁰
- **ID 6121/6884:** Haacht, Appelstraat: uit het proefsleuvenonderzoek blijkt dat het terrein reeds verstoord was. Het terrein is vrijgegeven.¹¹

Verder zijn er geen waarden gevonden voor de onmiddellijke omgeving van het plangebied in:

- Vastgestelde inventaris/wetenschappelijke inventaris (landschapsatlas, historische tuinen en parken, houtige beplantingen, archeologische zones, bouwkundig erfgoed – gehelen, orgels, wereldoorlog relictten)
- Unesco Werelderfgoed
- Beheersplannen
- Erfgoedlandschappen

⁸ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/260>

⁹ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/8640>

¹⁰ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/5558>

¹¹ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/6884>

6 Synthese

In dit hoofdstuk wordt vooreerst een synthese gepresenteerd van de resultaten van het *assessment*. Hierbij wordt telkens aangegeven op welke van de onderzoeksvragen, die voorafgaand aan het bureauonderzoek zijn geformuleerd, een antwoord gegeven kan worden. Ook wordt hier aangegeven wat de impact is van de geplande werken en in hoeverre zij kunnen leiden tot verstoring van het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief.

De volgende onderzoeksvragen zijn voorafgaand aan de bureaustudie geformuleerd:

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert de meeste informatie op? Welke onderzoeksstrategie moet toegepast worden in het uitgesteld traject?

6.1 Samenvatting van de onderzoeksresultaten en beantwoording van de onderzoeksvragen

Om in te kunnen schatten wat het archeologisch en cultuurhistorisch potentieel van het plangebied is, zijn de historische kaarten, de bodem- en geo(morfo)logische kaarten en luchtfoto's bekeken en zijn verschillende inventarissen (waaronder de CAI) en historische/archeologische bronnen geraadpleegd (**onderzoeksvragen 1-2**).

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied gelegen is op een ondergrond bestaande uit tertiaire zandige sedimenten. Tijdens de laatste ijstijd zijn hierop lemig zand sedimenten afgezet waarin een matig droge lemig zandbodem met een dikke antropogene humus A-horizont is ontwikkeld. Het terrein is vrij vlak met een hoogte rond 12,5 m en ligt niet nabij een natuurlijke waterloop. Het is verder gelegen op een lokale dekzandheuvel (**onderzoeksvraag 3**).

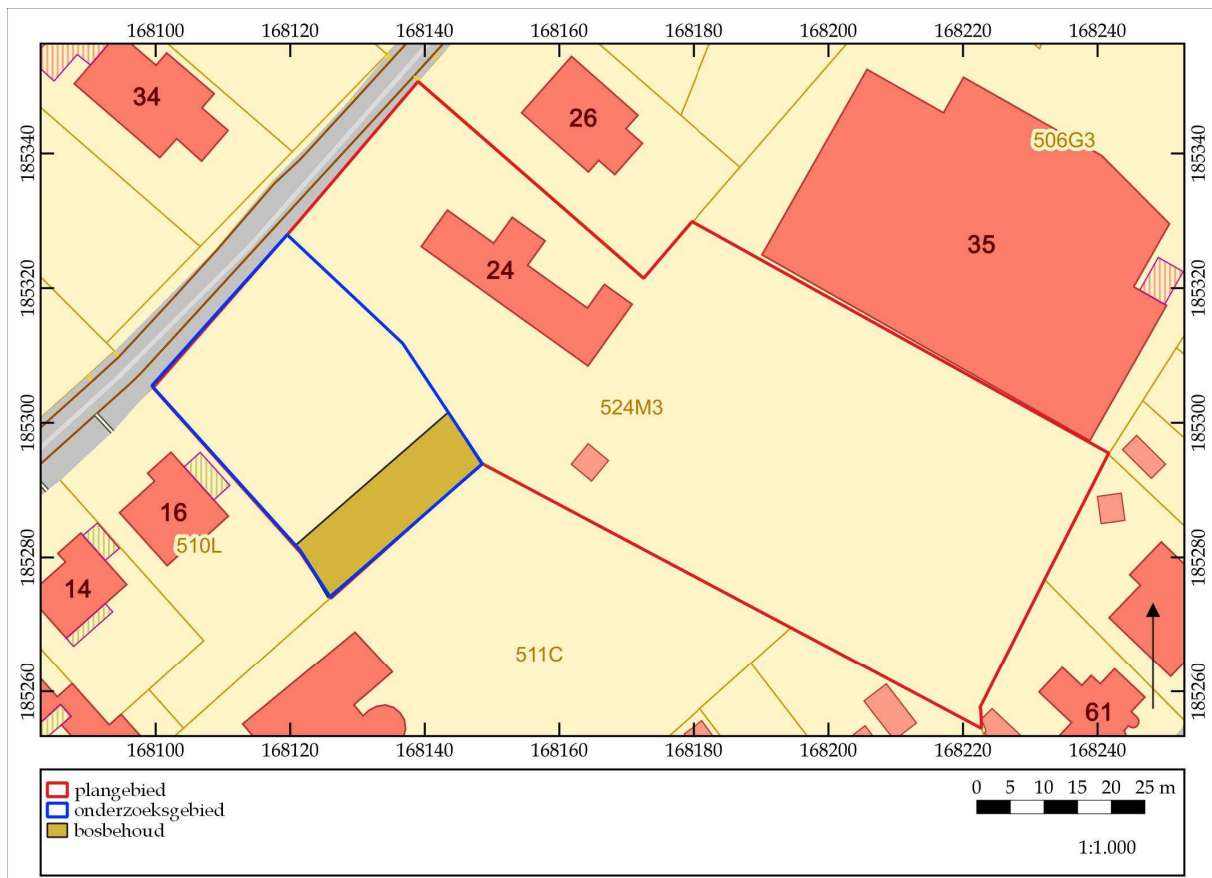
Historisch gezien is de ontwikkeling van Haacht te plaatsen in de middeleeuwen maar verschillende metaaltijden en Romeinse vondsten wijzen eveneens op bewoning in die tijd in de regio van het plangebied.

Vanuit de historische kaarten is gebleken dat het gebied in de laatste eeuwen onbebouwd was. Pas op het einde van de 20e eeuw is een woning opgetrokken. Verder bestaat het terrein uit bos en weiland.

6.2 Impact van vroegere en geplande werken

De opdrachtgever plant de bestaande woning te behouden en het volledige plangebied te verkavelen in vier loten waarvan twee voor nieuwbouwwoningen, één dat uitgesloten wordt uit de verkaveling en een lot dat wordt afgestaan aan de gemeente (lot A). Hiervoor wordt een deel van het bos ontbost en een deel behouden. Aangezien

het om een verkavelingsproject gaat, zijn er nog geen bouwplannen beschikbaar van de toekomstige woningen. Bijgevolg dient er van een maximale versterking van het bodemarchief uitgegaan te worden (**onderzoeksvraag 4**).

Figuur 21. Te onderzoeken zone. ©LARES

6.3 Potentiebepaling, kennisvermeerderingspotentieel en aanbeveling

Potentiebepaling

Op basis van de landschappelijke situatie van het plangebied kan wel gesteld worden dat er een gunstige situatie aanwezig is: het plangebied is op een hoogte gelegen. Een dergelijke situatie is aantrekkelijk voor de jagers-verzamelaars uit het paleo- en mesolithicum. Echter zijn er geen natuurlijke waterlopen aanwezig, noch zijn er in de omgeving andere locaties waar water aan het oppervlak voorkomt (oude vennen, beken, drassige laagtes...). Bijgevolg wordt een lage kans voorop gesteld worden voor het aantreffen van resten uit deze periode.

Vanaf het neolithicum wordt de landbouw geïntroduceerd. De aanwezigheid van vruchtbare gronden zijn hiervoor erg aantrekkelijk. In de omgeving van het plangebied zijn talrijke resten uit de metaaltijden en de Romeinse tijd bekend en bijgevolg kunnen dergelijke archeologische resten ook binnen het plangebied verwacht worden. De kans op het aantreffen van vondsten vanaf het neolithicum kan bijgevolg als middelhoog benoemd worden. Deze middelhoge potentie loopt evenwel door tot en met de late middeleeuwen. Vondsten kunnen bestaan uit stenen, metalen

of ceramische resten. Verder kunnen ook sporen als paalsporen, haardsporen of kuilen voorkomen. Onder het maaiveld zullen de resten en sporen zich in context bevinden.

Vanaf de nieuwe tijd is op basis van historische kaarten te zien dat het plangebied onbebouwd was. Bijgevolg dient er een lage kans op het aantreffen van archeologische resten vooropgesteld te worden.

Kennisvermeerderingspotentieel

Er zijn voldoende argumenten om te stellen dat het plangebied zich in een archeologisch interessante zone bevindt, hoewel de huidige archeologische kennis toch nog als enigszins beperkt kan worden beschouwd (**onderzoeksvraag 5**). Er is weinig geweten over het plangebied en de aangrenzende terreinen, zodat onbekend is wat er zich hier aan mogelijke archeologische resten in de bodem kan bevinden. Anderzijds is gebleken dat het plangebied een archeologisch interessante situering kent naar analogie met gekende archeologische sites in de bredere omgeving en met name in verband met de middeleeuwse evolutie van Haacht.

Verder archeologisch onderzoek zou dus meer informatie kunnen opleveren over de menselijke aanwezigheid in dit gebied. Het kennisvermeerderingspotentieel wordt als groot ingeschat. Het potentieel op het aantreffen van resten uit andere perioden maken het interessant om bij aanwezigheid van archeologische resten de hiaten in de kennis van de regio op te vullen.

Aanbevelingen

Vanuit de bureaustudie kan geconcludeerd worden dat er voor dit terrein sprake is van een middelhoge potentie wat betreft de periode neolithicum tot en met de middeleeuwen. Verder archeologisch vooronderzoek om beter de archeologische potentie van dit terrein in te kunnen schatten wordt raadzaam geacht vanuit een kosten-batenanalyse, waarbij rekening is gehouden met de inspanning van verder onderzoek in functie van kennisvermeerdering. In het programma van maatregelen wordt onderbouwd welke typen vooronderzoek aangewend moeten worden.

Literatuur

Geraadpleegde literatuur

Gysselinck, M., 1960: *Toponymisch Woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)*.

Van Ranst, E. & C. Sys 2000: *Eenvoudige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20.000)*, Gent.

Geraadpleegde websites

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>

<https://cai.onroerenderfgoed.be>

<http://www.geopunt.be/>

www.cartesius.be

<https://geo.onroerenderfgoed.be>

Lijst van figuren

projectcode	fig.nr.	type	onderwerp	schaal origineel	schaal afbeelding	aanmaakdatum origineel/afbeelding
2024E273	1	kadasterkaart	aanduiding van plangebied op GRB	onbekend	1:10.000	mei 2024
2024E273	2	orthofoto	luchtfoto bestaande toestand	onbekend	1:3.000	mei 2024
2024E273	3-4	verkavelingsplan	nieuwe situatie	nvt	nvt	mei 2024
2024E273	5	historische kaart	uitsnede uit Frickxkaart (1712) met aanduiding plangebied	onbekend	1:30.000	1712
2024E273	6	historische kaart	uitsnede uit Villaretkaart (1745-1748) met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.000	1771-1778
2024E273	7	historische kaart	uitsnede uit Ferrariskaart (1771-1778) met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.000	1771-1778
2024E273	8	historische kaart	uitsnede uit Atlas der Buurtwegen (1841) met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.000	1841
2024E273	9	historische kaart	uitsnede uit de Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.000	1842-1879
2024E273	10	historische kaart	uitsnede uit Vandermaelenkaart (1846-1854) met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.000	1846-1854
2024E273	11	orthofoto	luchtfoto uit 1971 met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.000	1971
2024E273	12	orthofoto	luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.000	1979-1990
2024E273	13	orthofoto	meest recente luchtfoto met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.000	2024
2024E273	14a	terreindoorsnede	terreindoorsnede	onbekend	onbekend	mei 2024
2024E273	14b	hoogtekaart	hoogteligging van plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II	onbekend	1:20.000	mei 2024
2024E273	15	bodemkaart	uitsnede tertiair geologische kaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:15.000	mei 2024
2024E273	16	bodemkaart	uitsnede quartair geologische kaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:15.000	mei 2024
2024E273	17	bodemkaart	uitsnede bodemkaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.000	mei 2024
2024E273	18	bodemkaart	uitsnede potentiële erosiekaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:5.000	mei 2024
2024E273	19	bodemkaart	uitsnede bodembedekkingskaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:5.000	mei 2024
2024E273	20	archeologische kaart	CAI-locaties in de omgeving van het plangebied	onbekend	1:10.000	mei 2024
2024E273	21	archeologische kaart	te onderzoeken zone	onbekend	1:1.000	mei 2024